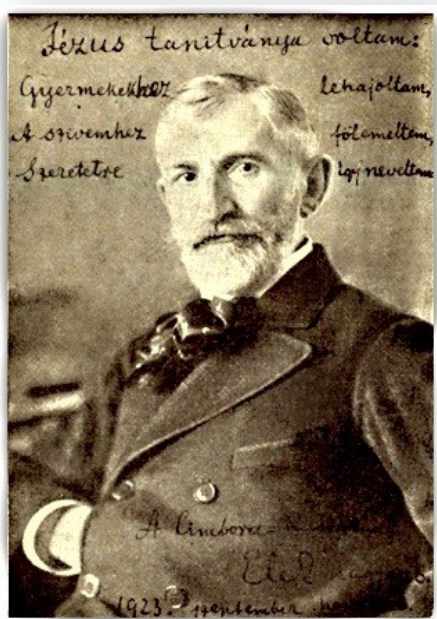

Tisztás

Az Erdélyt Járók Közhasznú Egyesület folyóirata

2019. december

„Csudaszép világ volt az én gyermekkorom...” Emlékezés BENEDEK ELEKRE –

1859. szeptember 30-án született Kisbaconban, nagy hegyek karéjában: keleten Baróti-hegység, észak-keleten és északon a Dél-Hargita, nyugaton a Persényi-hegység védőszárnyai emelkednek. „Kicsiny falu az én falum, legkisebb az egész vidéken, s a legszebb. Szinte félve húzódik meg a Barótpatak jobb és bal partján, igen szűk völgyecskeében. Egy hosszúko tál, melynek kicsorbult egyik vége; ebben a tálban egy csodaszép bokréta: az én Szülőfalum.”

Itt született, s ezen a tájon élte le – úgy tűnik – gondtalan gyermekéveit, ahol az emberi lelkek évszázados meséket, történeteket őriznek és továbbítanak. Az itteni szokások is hamvasak, tiszták – akár maga a táj: „Ha öreg ember végigment az utcán, a kapuban üldögélő fiatalok felálltak, s kalapemeléssel fogadták köszönését”.

Benedek Elek úgy tesz fogadalmat, mint meséinek legkisebb fia: eltökélt szándéka szerint visszavásárolja azt a Földet, amit taníttatása miatt veszített el a család, és egy olyan szülői házat épít, amelynél nincs szebb a faluban; s

abban a nagy házban, az asztalfőnél mindig a szülei ülnek.

Nyolcesztendő, amikor az Udvarhelyi Kollégiumba kerül, de sohasem tudott megkülönböztetni a kollégium rendjével, azzal, hogy a szabályzat két csoportra osztja a diákokat:

- akinek az apja fizetni tud... az tanítvány;

- a többi meg ... diákiszolga.

A táj nyelvén hallott szöveget kitűnő meserírói készséggel átköltötte, újra formálta. Az ő tolla alatt váltak a népmesék igazán gyermekirodalommá: mind nyelvezetükben, mind meseszövegükben.

Meséket, balladákat gyűjt; s ahogy járta a falvakat egyre inkább feltámadt benne a gyűjtőszeszvedély. Állandóan az aggasztotta, hogy el ne veszessen amit a titokzatos sziget: Erdély rejt, amelyet pusztító hullámok tördelnek. Szerencsére azonban a hegyek közé szorult maroknyi székelység a hagyományoknak és titkoknak jó és hív őre volt. Sikerült az 1875/1876-os tanévben Arany Pályadíjat nyernie, mint a legjobb népköltési gyűjtemény szerzője.

„Nem hiszem, hogy

aki e könyvet végigolvasta, ki ne érezze szívemnek nagy szeretetét a nép iránt, melynek véréből való vér vagyok én is. Ez a szeretet vezette tollamat; ez adott erőt újra és újra lankadó kezemnek.” – vallotta meghatóan visszaemlékezéseiben a Székelyföld halhatatlan szülőtte.

1889-ben Pósa Lajossal megindította az első magyar, irodalmi értékű; hazafias szellemű gyermeklapot: Az Én Újságom címmel, de a Jó Pajtás szerkesztésében is részt vállalt. A Vers- és mesegyűjteményben az ifjúság számára meseátdolgozásokat, verseket, színdarabokat, történelmi és irodalomtörténeti műveket alkotott. Ifjúságnak szánt könyvsorozata a Kis Könyvtár.

Arany László két dolgot kötött az ifjú Elek lelkére: 1. A gyűjtő legyen olyan, mint annak a vidéknek a legkitűnőbb mesemondója... a megszövegezés lehet a sajátja: a mesék menetén azonban nem szabad változtatnia. 2. Olyan meséknek a közeli változatát ne közölje, amelyek már korábban megjelentek nyomtatásban.

Alkalma volt megismerni az úgynevezett

Tisztelt Házat is, amelynek költségében nyoma sincs az ifjúsági irodalomnak. Beszédében hangoztatta, hogy: „A legzseniálisabb író is kudarcot vall, ha tehetségéhez nem járul mélység-mély kedély, s mindenekfelett: a gyermekvilág erős szeretete. Annak ki gyermekkönyv írásába fog: kell, hogy érezze a családi élet melegét; kell, hogy részese legyen vagy lett legyen valaha a családi élet örömeinek és aggodalmainak; kell, hogy le tudjon szállni a gyermekvilág eszejárásához, kedvteléseire és éppen nem felesleges, ha mindezekhez lelkében van még a gyermekével rokon vonás”.

Balogh Edgár szerint az ifjú politikus „A lelkiismeretét a néphez mérte – nem az urak politikai konstellációihoz – mert ő azt vallotta, hogy a győztes politika és a győztes politikus mellé állni nem dicsőség”.

Benedek Elek megválasztását 1882-ben csalással, erőszakkal és pénzzel akadályozták meg. „Hiába raktam fészket az ország szívében... a szülei ház az, az ott-hon... ide mindig visszajövök”.

Kézen fogva menyasszonyát, úgy vezeti be a nagy házba, hogy szüleivel és falujával megismertesse. Hat gyermekük született, és ahhoz, hogy úgymond független maradjon és a gyermekeit is eltarthassa, - nagyon sokat kellett dolgoznia; fiatal feleségének pedig a jövedelmeit beosztania.

Marcell fia, naplójában így emlékezik: „Hihetetlen, hogy Édes-apa mennyit dolgozik. Mintha tegnap lett volna, hogy a Testamentumot felolvasta nekem. („Semmit meg ne kívánj,

ami becsületes munkával el nem érhető. Legnagyobb summa, fiam, amellyel a szeretetet megfizetni lehet: maga a szeretet”) Mi mindent írt azóta! Tetejébe, múlt ősszel, még egy ingyen lapszerkesztést vállalt. Magyar Kritika a lap címe és kéthetenként jelenik meg.”

1896-ban megkezdődött a kisbaconi ház építése, amelyhez a Magyar mese- és mondavilág szolgál alapul. „Ezt a házat elvenni lehet, megvenni nem. Ebbe a házba be van falazva a lelkem... a téglákat, amelyeknek darabja egy-egy könyv... az én véremmel kevert mész ragasztja össze.”

Itt, együtt élnek: szülők, gyermekek, vők, menyek, unokák. Mindenki felvilágosodott és elnéző... mindenki vendégszerető.

„Kimegyek reggel - kora reggel – a hegytetőre, onnan nézem végig kertemet, melyben virágnak az almafák, az orgonabokrok, a májusfák; friss zöld hajtása

ered a fenyőnek. Ó, de szép, ó de szép – s ez mind az enyém; az én művem, melyet a tollammal teremtettem meg.”

„Az életünket megmentettük, az Édes Anyaföldet elvesztettük!” – kesergett 1920 után. „Az átkos Habsburg familia... a főforrás, ahova Magyarország összeomlása visszavezethető!” – így fakadt ki unokájának írt levelében 1921. november 21-én.

„Ennek a földnek és népnek kötöttem le életem hátralevő részére a tollamat. Az én szerény, de talán nem dicstelen írói pályámnak új korszaka nyílt meg ezzel.” Szász Károlynak írt levelében így folytatja tovább: „Még meglévő erőmet teljesen az erdélyi magyarságnak szentelem. Odaát nem látják, nem is láthatják, mely emberfeletti munkát végez az erdélyi írók kicsiny, de lelkes serege az erdélyi magyarság megmaradásáért. Ezt a munkát nem lehet mély meghatottság nélkül látni – ebben a munkában ne vennék részt én, aki írói

pályám minden sikerét az Édes Anyaföldnek köszönhetem?! Bizony részt veszek, annyira részt veszek; hogy ami gondolatot még termelhetek: az mind Erdélyé, elsősorban az övé legyen. Bizony jól esik hallanod – hisz Erdély földje a Te gyökered is – hogy ritka erős talentumokat támasztott fel a magunkra hagyatottság; az elárvultság – s olyan egészséges, erős erdélyi magyar irodalom kezd kibontakozni, mely méltó testvére lesz majd az „országbeli” magyar irodalomnak. Ennek az irodalomnak kifejlését, megerősödését munkálni – írói pályámat ennél szebben fejezhetném-e be? Hát, ne várjatok engem Pestre! Sem magamat, sem írásomat! Az Édes Anyaföldem írójának itt a helye...!” „Az én hivatásom nem a palotákban az elvekben, s kényelemben élés, hanem az hogy befogva legyek vonóállatként a terhes szekérbe. Ha ki tudom rántani a sárból – szívesen áldozom életemet.

Ez méltó hozzám!”

Tamási Áron így jellemzett: „*Akkor jött Ő ide, amikor gyáva vitorlások menekültek erről a fekete vízről... akkor vetette ebbe a háborgó öbölbe magát – hajó nélkül, csónak nélkül, deréköv nélkül – a maga két úszó karjában és Istenben bízva egyedül: pedig 60 esztendőt élt már meg.*”

Elek nagyapó minden „unokáját” emberiségre, a szülőföld szeretetére, s a munka megbecsülésére nevelte. Nemcsak a gyermekek élete foglalkoztatta, hanem a felnőttek szellemi irányítását, művelését is hivatásának tekintette. „*Különösen fontosnak találom, hogy a gyermek és a nép a lehető legjobb lelki táplálékhoz jusson. Sokszorosan fontos ez itt, Erdélyben, ahol ellensúlyozni is kell az iskolai oktatást. Nálam, az, egészen komoly elhatározás, hogy tollamat teljesen az erdélyi irodalom szolgálatába állítsam.*”

Benedek Elek vállalta: a fiatal erdélyi irodalom felkarolását; a szé-

kely földműves néptiszta magyarságának megtartását; a gyermekek – a legérzékenyebbek – irodalmi- és életmódbeli nevelését. Cimbora néven lapot alapított saját pénzből. Ez tartotta életben a magyar nyelvet, amikor az iskolákban már nem tanulhattak magyarul; ez vitte a hön szeretet olvasóit a magyar helyesírás; a magyar történelem; a magyar irodalom útján. Levelekkel árasztották el, és ő mindenre válaszolt; sőt a címzeteknek szóló üzenetekből azt is megtudhatta az a mezőségi gyerek, hogy a székely falvakban is ugyanezen nyelven beszélő-író és örvendő-szomorkodó pajtása él. „*Az írástudók megtisztelő feladata: kézenfogva vezetni be a gyerekeket a bölcsesség házába.*” „*Ha a vadász fegyvert fog a nyúlra... a nyúl pártján vagyok. Ha a nyúl káposztába harap... a káposztáén...*”

Az adósság egyre jobban nyomasztott, s így az annyira féltett Cimbora 1929-ben halodkolni kényszerül... s

végül augusztus 15-én a 70 éves Benedek Elek anélkül a lap nélkül maradt, amelynek az élete utolsó éveit szentelte, s amelyért és amelyben annyit harcolt. Ez nagyon megviselte; és sajnálatos módon nem „csak” a Cimbora némult el. András unoka így emlékszik: „*Benn a nagy ház kicsi oldalszobájában, a kicsi asztal kéziratokkal zsúfolt fiókjában megkezdett levél fekszik. Rajta a dátum: 1929. augusztus 16. A megszólítás: Édes Jenő! – és végigfutnak a sorok, évődő, értelmes, kerek gondolatokat formázó mondatokban egészen a lap aljáig. Élő foglalkozik ezekben a mondatokban az élet dolgaival. Az utolsó mondat így végződik: ... mindegy, akárki csinálja meg, fő, hogy dolgozzanak. Az utolsó mondat utolsó mellékmondata gondosan, egyenesen, biztos kézzel aláhúzva. Aztán még egy tisztán kiírt szó – „a fiú” – és mögötte még egy, de ez már olvashatatlan.*”

Agyvérzés érte. Ágyba fektetik, fejét

felesége tartja ölébe. Aztán kétszer megcsokolja, magához veszi a már régóta rejtegetett veronálos dobozt, és eltűnik... Augusztus 19-én két koporsót helyeztek el a ravatalon.”

Tamási Áron: „*Közöttünk járt Ő, az erdélyi embertelenségben, akinek a teste igévé lett az elmúlt éjszaka.*”

Benedek Elek, akiben egy igazi, önzetlen magyar lélek lakozott: annyira szerette szülőföldjét, hogy érzései az egész nagy hazát, az egész magyar népet átölelték. Mindannyiunk legendás Elek apója, Kisbaconban – a mesék földjén – alusza örök álmát, de példás munkássága, kitartása; egész életútja és hazaszeretete a mai ember szívét is megdobantja. Saját sirverse: „*Jézus tanítványa voltam, / Gyermekemhez lehajoltam, / A szívemhez fel-emeltem: / Szeretetre így neveltem.*”

Hutzler Vilmos, Debrecen

VI. DEBRECENI SZÉKELY NAP – Nyitóbeszéd

TISZTÁS

Tisztelt Közönség,
Kedves Vendégeink!

VI. Debreceni Székely Nap, most inkább délután. Debreceni székely nap? Igen képzeljék el, hogy a 20. század elején még Debreceni székely társaság is volt. A marosvásárhelyi anyatársaság 1901 augusztusa és 1902 ősze között mintegy félszáz székely társaságot alakított öt szervező körútja során. A lelkesedés a Királyhágón túl is csatlakozást váltott ki: az Aradon, Debrecenben és Karcagon élő székely származásúak és szimpatizánsok székely társaságokat alakítottak. Debrecenben 1902. júniusában alakult meg a Székely Egyesület. A Székely Társaságok szövetségének 1911. augusztus 22-i, tordai közgyűlésén hangzottak el az alábbi mondatok:
„Átmegek a Királyhágón. Azon túl Debrecenben, Karcagon, Buda-

pesten, Miskolcon és Kassán vannak szerveink. Máshol nem értették meg. Azért mentünk pedig oda, hogy a magyarság zömében felkeltsük a székelyfaj iránt a szimpátiát és a székelykérdés iránt az érdeklődést. Többször, több helyre kelle-ne kimenni, az ügy érdekében agitálni, de erre még eddig sem időnk, sem pénzünk nem volt írva van pedig, hogy néma gyermekeknek anyja sem érti szavát. A Debreceni Székely Társaság három irányban dolgozott. Reklámot csinált a székely házi ipari cikkeknek, a székelyföldi ásványvizeknek és fürdőeknek. E célból szervezte a székelyeredetű társadalmat. 36 alapító 251 rendes és 63 pártoló tagja van. A székely fiúk ipari kiképzésére is nagy gondot fordított. Ez idő szerint 51 fiú és 3 árva leány gondozását viszi. Újabb időben a bukovinai csángók is igénybe veszik támoga-

tását.”

Szóval a székelykérdés. Nehéz a helyzetünk, mert a sok rokon-szenvező, nagyon sokféleképpen látja a helyzetet, nem csupán a válaszokat, de a kérdést is másképp teszik fel. Mi egyszerűsítünk: álláspontunk szerint Székelyföld területi önrendelkezése nélkül nincsen székely jövő, területi autonómia nélkül a szórvány pusztulása után a tömbmagyarság eróziója következik éppen ezért ebben a témában a legaktuálisabb kihívás a nemzeti régiók támogatásában született petíció.

-CSA-

Kedves Erdélyből, Székelyföldről áttelepült Debreceniek! Kedves Erdélyt és Székelyföldet szerető Debreceniek!

Rohanunk, persze rohanunk és gyűrjük a hétköznapokat, de hogy évente 2-3 órájuk, órák nincs összejönni ITT Debrecenben, azt nagyon nehezen lehet megérteni...

Évek óta próbálkozunk, civil szervezetként, erőn felül. Fontosabbnál fontosabb témák vannak, melyeket meg kellene beszélnünk, melyekkel kapcsolatban segítő kezet kellene nyújtanunk, a magyar kultúra, a magyar élet bástyái omlanak Erdélyben és a szórvány után a tömbmagyarság végnapjai következnek, még akkor is, ha nyilvánvaló túlzás napokban mérni a hátra lévő időt. Székelyföld területi autonómiája nélkül nem megalázni, hanem felszántani fognak temetőket, Székelyföld területi autonómiája nélkül a Székelyföld határain kívül élő erdélyi magyarság is sokkalta kiszolgáltatottabb helyzetben van. Mi idén is megtartottuk, immáron hatodik alkalommal a Debreceni Székely Napot és akik megtisztelték a rendezvényt (most, vagy a korábbi években) gondolom megerősítenének engem és hasonlóképpen nyilatkoznának: színvonalas műsort láthattak és nagyon értékes embereket ismerhettek meg. Megismétlem ezen a helyen is,

amit a megnyitón mondtam volt. „Szóval a székelykérdés. Nehéz a helyzetünk, mert a sok rokonszenvező, nagyon sokféleképpen látja a helyzetet, nem csupán a válaszokat, de a kérdést is másképp teszik fel. Mi egyszerűsítünk: álláspontunk szerint Székelyföld területi önrendelkezése nélkül nincsen székely jövő, területi autonómia nélkül a szórvány pusztulása után a tömbmagyarság erőzítője következik éppen ezért ebben a témában a legaktuálisabb kihívás a nemzeti régiók témájában született petíció. A Székely Nemzeti Tanács hat éven keresztül pereskedett és fáradtságot nem ismerve küzdötte le az Európai Unió jogi akadályait, azért, hogy lehetősége legyen aláírást gyűjteni annak érdekében, hogy az Unió területén fekvő sajátos jellegzetességekkel bíró régiókat ne lehessen „darabokra szedni” a fejlődés, a fejlesztés, a kohéziós politika álcája alatt.

Az autonómiamozgalom hatalmas lépést tenne előre, ha a sikeres polgári kezdeményezés eredményeképpen az Unióban jogszabály születne a nemzeti régiók „védeltségéről”. Ezt kellene segíteni egy támogató aláírással: tíz másodperc, online felület. Ezzel párhuzamosan arra is nagyon kellene figyelniünk, hogy az Unió területén élő, más nemzetiségű ismerőseinket, barátainkat is buzdítsuk az aláírára, mert nem elég pusztán nekünk, magyaroknak támogatni a kezdeményezést.

Még két rövid gondolat az ismét és mindig távol maradóknak! Dévai Nagy Kamilla és Meister Éva Kányádi-estjét minden irodalomkedvelő sajnálhatja, hogy elmulasztotta, nem tudom, hogy mostanában lesz-e hasonló színvonalú irodalmi műsor a civis városban. A Kóbor című dokumentumfilmmel kapcsolatban: tekintettel arra, hogy egy egykor erős, református település pusztulását örökölte meg Ferkó Zoltán, úgy gondoltam sokkalta nagyobb lesz az érdeklődés, ITT Debrecenben.

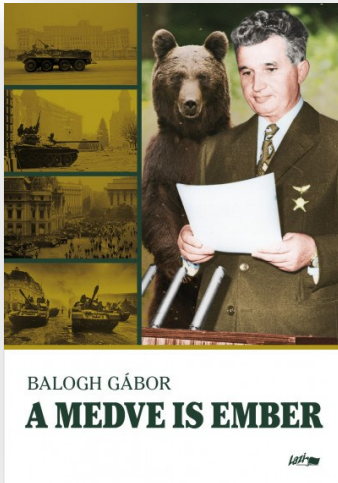
Csiki András
www.ejke.hu

VI. Debreceni Székely Nap

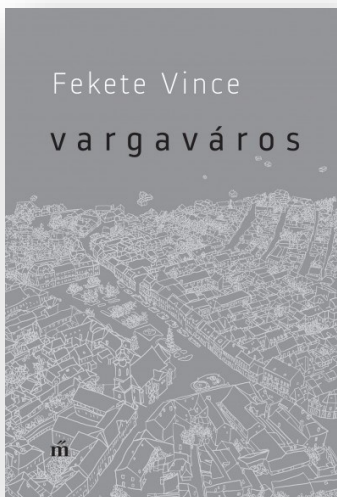

1989, Székelyföld, Románia. A diktatúra legsötétebb éve. Almási Levente székely vadőr sosem akart hős lenni. Ő csak élni akart tisztességesen, ember módjára. De nem hagyták. Mikor öccsét egy Nicolae Ceaușescu által megsebzett medve megöli, bosszút esküszik. Ha a vezér legközelebb az ő területére jön medvére vadászni, lelővi! Ám a merénylet balul sikerül, és Leventének menekülnie kell. Most már őrá vadásznak. Először a Kárpátok rengetegében, majd egy másik, nem kevésbé veszedelmes vadonban, Bukarestben. Minden erejére, bátorságára, na meg a székely fufangra is szüksége van, hogy túlélje az ellene indított hajtóvadászatot. Jó és rossz emberek keresztezik útját. És medvék, melyeket annyira tisztel és szeret. Még Bukarestben is rátalál egy kedves rab medvére.

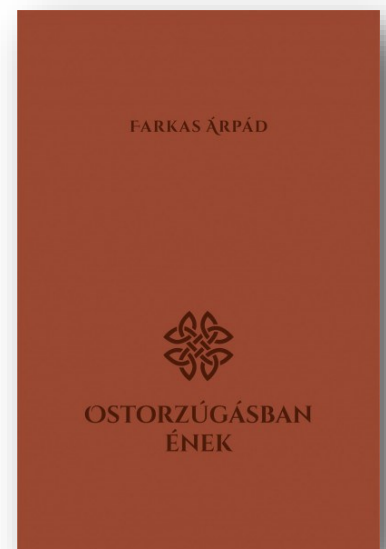
Van-e szabadulás reménytelen helyzetéből? Van-e még visszaút az imádott Székelyföldre, szeretett erdei és medvéi közé? Van-e fikarcnyi esélye a kisembernek a hatalom fogaskerekei között? Sikerülhet-e mégis bosszút állnia? Levente észrevétlenül részesévé válik a történelemnek, szürke, ám nem jelentéktelen szereplőjévé, bár erről senkinek sem mesél. Mert ő tényleg nem akart hős lenni... (libri.hu)

Az 1989. decemberi romániai forradalomról számos írás és film született, legnagyobb részt román nyelven, de sokat foglalkozott vele a magyar nyelvű sajtó is. Az eseményeket a sor-katonára szemszögéből feldolgozó művek száma azonban elenyésző. Király Farkas első kisregénye azokról a fiatalokról szól, akiknek nemcsak a gyakorlótéren, hanem a harcokban is helyt kellett állniuk. Átallunk mi is átélhetjük mindazt, amit csakis egy kiskatonára láthatott, tapasztalhatott. A mentális és fizikai hadviselésben felkészületlen egységeiket a történések kellős közepébe vezényelték, ugyanolyan (ön)fegyelmet várva el tőlük, mint a hivatásosoktól, miközben lábukkal alig értek szilárd talajt: néhány nap alatt felkavarodott és átláthatatlanul zavarossá vált körülöttük a világ, a hadsereg rendjét is kikezdte a bizonytalanság, a félelem. A kisregény főszereplői: egy magyar, egy román, egy szász és egy szerb ifjú különböző egységeknél, más-más helyszínen szolgálnak. Közülük van, aki elesik, másikkal megroppan az átéltek súlya alatt, és van, aki így vagy úgy, de túléli. A háború ugyanis nem nézi, hogy ki milyen nemzetiségű, hogy kisebbségi-e, vagy a többségi társadalom tagja, az örvény mindannyiukat lerántja. A magas szépirodalmi értéket képviselő *Sortűz*, akár ünnepélyes díszlövésnek sora, az ő emléküket előtt tiszteleg. (magyarnaplo.hu)

Adott egy város és vidéke: Kézdivásárhely a maga történetével és tereivel, tradícióival és titkai-val. A hely és az idő mitológiája köré íródik Fekete Vince epikus-ironikus lírai körpanorámája, amely gyűjtőlencseként fogja be nem csupán a térség megannyi érzéki részletét és gazdagságát, hanem működésében és erejében teljében mutatja Fekete Vince költészetét, a drónperspektíva tágu-lását, a költői nyelv felszabadulását. A Székelyföldön élő költő, Fekete Vince új kötete kalandos kirándulás, különleges szintézise az archaikusnak és a posztmodernnek, egymás mellé kerülnek a hiedelmek, legendák, az idézetek és források. „Árvalányhaj nyílik mindenik ablakban. / A házak mind kürtöskalácsból vannak.” A költő a talált tárgyakat pedig nekünk adja tovább. A Vargaváros a magyar költésztörténetben nagy hagyománnyal bír, az epikára nyitó, a balladák felé mélyülő szerelmes földrajz újabb szép példája. (3szek.ro)

A Magyarország Babérkoszorúja- és Kossuth-díjas Farkas Árpád Erdély legismertebb, legnépszerűbb élő költője, kultikus személyiség, számos kultikus vers szerzője. Egyberostált verseit most méltó kivitelezésben, bőrkötéses díszkiadásban tarthatja kezében az olvasó. Modern és hagyományörző, képteremtő ereje lenyűgöző. (lira.hu)

A Székely Nemzeti Tanács közös imára hívja október utolsó vasárnapján a nagyvilág keresztény magyar gyülekezeteit. Izsák Balázs elnök kiemelte, hogy ez az év a Székely Nemzeti Tanács által indított polgári kezdeményezés éve is. 2020. május 7-éig egymillió aláírást kell összegyűjtenünk az Európai Unió legkevesebb hét országából a kezdeményezés sikeréért. Ez a sikeres aláírásgyűjtés alapozhatja meg a nemzeti régiók európai együttműködését egy új hullámot adva az etnoregionális mozgalmaknak. Székelyföld Autonomiájának Napja egyben egy lehetőség, hogy új lendületet vegyen az aláírások gyűjtése, hogy több tízezerre, százezerre emeljük a székelyföldi támogatók számát. A közös imádkozást október 27-én, vasárnap 17.30 perckor kövesse a lármafák, őrtyűk fellobbanása Székelyföld minden településén.

Debrecen is csatlakozott a kezdeményezéshez! Közös imádkozást és őrtyű-gyűjtést szervez Székelyföld autonómiájáért október 27-én, vasárnap 18.30 órától a Székelyek Parkjában (Medgyessy sétány 4.) a Becsky István elnök vezette "Adjátok vissza a hegyeimet!" alapítvány.

Az Erdélyt Járók Közhasznú Egyesület felhívja a Debrecenben élő székelyeket és a székelyek ügyével szimpatizálókat, hogy vegyenek részt a rendezvényen.

Csíki András
www.ejke.hu

Fényképek: dehir.hu

Kincses-e még... Kolozsvár?

Igaz mesébe illően ... valamikor „kilenczáros” volt ez a „szép város” a Kis-Szamos mentén; de egyben „Történelemlékv. (is)... a történetek nagy könyve”.

Az utolsó polihisztorként emlegetett Brassai Sámuel, valóságos „testamentumot” hagyott ránk: „Önkezetekben van sorsotok – cselekedjétek azért úgy, hogy pályátok megfutása örömteli; vége: boldogító legyen”. Igen ám, de Szilágyi Domokosnak is van néhány szava hozzánk: „Játsszunk, ahol játszani adott...” – S ezzel, minket kitartó akaratra; következetességre; bölcsességre és fokozott, elévülhetetlen magyarságtudatra ösztönöz. Farkas Árpád bátorságra buzdít: „Élni a hó alatt is lehet, de csattogó szélben: sokkal érdekesebb.”

Ennyi mindennel a tarsolyában (no meg az, hogy Navigare necesse est) 2019. október 12-én Kolozsvárt választotta ki az országos EKE annak az együttlétnek a színhelyéül, amely együvértartozásunkat, hazaszeretetünket bizonyítja és erősítheti – ráadásul egy szabadságérzetet sugárzó környezetben – a Sétatéri csónakázató varázslatos vonzkörében.

Ragyogó napsütés és a János Zsigmond (1540-1571 Erdély fejedelme, Magyarország választott királya). Unitárius Kollégium – pompás népviseletbe öltözött; vidám-lelkes kis „művészeti”: választói népdalokkal; míg a 4.b osztály „táncoslábú gyerekei” – mezősi táncokkal kedveskedtek azoknak a vendégeknek, akik magukkal hozták hagyományait, kincseit – a helyi magyar szellemét. Ők képviselték a Kolozsvári-; a Gyergyói-; a Csíkszéki-; a Székelyudvarhelyi-; a Tordai-; a Brassói-; a Bánsági-; a Nagybányai EKE-be tömörülő magyarságot.

Az est szövegírója természetesen, dr. Kovács Lehel István Országos EKE elnök volt. A házigazda szerepében Veres Ágnes jeleskedett.

A meghitt, „sorstárs-baráti” hangulatot csak fokozta a közös énekés és a valóban – kulturált szórakozást biztosító, táncra sarkalló – élő zene. Az Operettisimó együttes műsora és az általuk előadott slágerek csak még pezsgőbbé tették a légkört és bizonyították, hogy: „nem élhetünk muzsikaszó nélkül”.

Az est arra is szolgáltatott alkalmat, hogy a közös jövő megtervezése is területekre kerülhessen. Ennek megfelelően, a jövő évi – a Csíkszéki EKE XXIX. Vándortáborába (2020. augusztus 4-9.) megkezdődhet a toborzás; illetve a Gyergyói EKE által szélnek eresztett - visszhangként terjedő – bál meghívás is „közhírré tétetett”.

1891-ben az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület (EMKE) Kolozsvárott „bábáskodott” az akkor, Erdélyrészi Kárpát Egyesület nevű szerveződés megszületésénél.

Az első – úgynevezett „néprajzi bált” – 1896. február 12-én – a Millennium tiszteletére szervezték meg. A Kárpát Múzeum 1902-ben történt megalapításával – biztos helyre került a népzenei fonotéka; megőrződtek a turisztikai szakkönyvek és térképek; kiadványok és képeslapok.

Óriási kihívást jelentett a megmaradás. A legbrutálisabb kulturális diktatúra; a legvadabb sovíniszta nacionalizmus fojtogató tengerében 34 EKE osztály (volt Lépésmérő Társaság is, amely 1922. szeptember 24-én alakult Kolozsvárott) pajzsként próbálta védeni a magyarságot; nemzet és a szülőföld szeretetére buzdított („a kő marad”); illetve arra figyelmeztetett, hogy ki kell állnunk igazságunk mellett: egymásba és az őshonos gyökereinkbe kapaszkodva.

Az EKE tagszervezetei, ha kellett Fáklyaként; ha kellett Lármatüzekként lobogtak a magyarság élén. 1990-től, abban bízva, hogy „szabadabb szelek fújhatnak”: Erdély szerte alakultak egyesületek, szervezetek, társaságok, szövetségek; turista egyesületek. Erdély legnagyobb magyar-civil szervezeteként születtek meg az EKE: Bánsági, Brassói, Csíkszéki, Gyergyói, Kolozsvári, Marosvásárhelyi, Gutin, Nagyvárad-Bihar, Háromszék, Szatmárnémeti, Szecselevárosi, Székelyudvarhelyi, Tordai osztályai.

Felbecsülhetetlen kincsekkel van tele a Történelmi Magyarország területe. Ezeket, a mi kötelességünk szemmel tartani; megőrizni. Ez történik a Tatros partján emelkedő Rákóczi-vár esetében is, amelynek tetejéről egy kilátó tör hamarosan a magasba.

Nem feledkezhetünk meg a mélyből feltörő „életvízről” sem, amely a számunkra sokat jelentő Borszék, Tusnád, Zajzon... stb. néven kerül az asztalunkra.

Az EKE- mozgalom is egyértelműen jelzi az összetartozásunk létfontosságát – a jövőnk iránti felelős-aggodalommal ötvözve. (Ezen emlékek összekötnek; /A jövőnkben is segítenek;/ Közös ügyünkért kiállni; / Nemes, igazi magyarnak maradni!)

Ez egy olyan kötelesség, amely a magyarság megmaradását; boldogulásának biztosítását garantálhatja. A „nemszeretem” napokat bölcseséggel és összefogással lehet és kell túlélni – a magyarságnak küldetése van itt: a Földön!

Hutzler Vilmos, Debrecen

(Az EKE egykori „hős” szakosztályai fogták össze a magyarságot; öntötték lelket a mindennapok kihívásainak legyőzésében – felbecsülhetetlen érdemük van kincseink megőrzésében és újra felfedezésében: Aradi, Aldunai, Aranyosszéki, Bánsági, Besztercei, Boksabányai, Bécsi, Bihar, Brassó megyei, Brassói, Cibles, Csíkszéki, Dévényi, Gutin, Gyalui, Gyergyói, Hargita, Háromszék, Hunyad megyei, Kalotaszegi, Kelemen, Kolozsvári Központi Osztály, Kükküllómenti, Krassó, Marosszéki, Máramarosi, Nagyszebeni, Óradnai, Petrozsényi, Pozsonyi, Révi, Zilahi – illetve 1922. szeptember 24-én Kolozsváron alakult: Lépésmérő Társaság)

Tisztás
Szerkeszti: Csíki András
Lektor: Pap Gy. László